

BISERICA și SCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor. : până la 200 cuvinte
8 cor. : și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 344/903

Esamenul de cvalificațiune preotească cu candidații la preoție din diecesa Aradului, prescris prin Statutul-Organic și Regulamentul special se va ține Joi în 20 Februarie (5 Martie) a. c. și eventual în zilele următoare, la orele 9 a. m. în sala de ședințe a Consistorului diecesan gr.-or. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform ș-ului 8 din Regulamentul special și-au înaintat aici până la 1 Februarie v. a c. cererile corăspunzător instruite.

Arad din ședința consistorială a senatului bis. dela 25 Ianuarie (7 Februarie) 1903.

**Consistorul eparchial
gr. or. din Arad.**

Ioan I. Papp,
protosincol.

Asociațiunea Națională Aradană.

În țeara noastră cea mai veche însoțire cu menire social-culturală este *Asociațiunea Națională Aradană*.

O pleiadă de oameni de inimă, pătruși de dorul ridicării poporului nostru prin cultură, convinși de bogăția sultească și vrednicia acestui popor — și visând un viitor mai luminat pentru chiagul de neam abea scăpat din robia de veacuri, a întemeiat în anii șase-zeci această Asociațiune.

Fără tendința de a cuprinde, de a aduna și concentra pe toți Românii din regatul Sf. Ștefan, ci simțind nevoia numai și numai a acestei provincii, apoi neîndrăsnind de a făuri un plan general pentru întemeierea unei mișcări sau mai bine zis pentru a da un imbold general pentru

pornirea unei concentrări a întregii românimi din această țeară la o muncă culturală comună. — căci în acele vremi Ardealul era mare principat. . . . cu șagul bun și fără pretenții, acea pleiadă a pus temelie *Asociațiunii Naționale Aradane*.

Și un iecel program și cu mici pretenții, mărginindu-se această Societatea în cadrele începutului său, a dus o vieată când mai viguroasă când mai modestă și retrasă, — după-cum împregiurările au adus cu sine și i-au permis. Căci pe ținuturile ungurene s'a întemeiat, pentru aceste ținuturi special, pentru ajutarea, spriginirea și înălțarea mișcărilor de bine ce în întâiul rând aici și pentru aici s'au pornit.

Aderând și aplaudând la întemeierea și înălțarea „*Asociațiunii pentru cultura poporului român*“, „*Asociațiunea Națională Aradană*“ înțeles-a că aceea se cuvine a ridica și a duce steagul cel mare, sub care au să se însire toți Românii de dincoace de Carpați, a înțeles că acea Asociațiune și-a luat asupra-și și e datoare de a îndeplini o mare misiune culturală.

Acolo trebuie să se concentreze forțele intelectuale ale Românilor de dincoace de Munți, acolo ar trebui să se găsească inelul prin care întreg neamul nostru se leagă într'o unitate culturală.

Nu este intențiunea noastră de a examina sau de a discuta aci și de astă dată, dacă acestor așteptări au răspuns fapte, dovezi de conștiința rolului și importanța misiunii.

Ceea-ce vrem să arătăm de data aceasta este, că *Asociațiunea Națională Aradană*, în mijlocul grelelor împregiurări și grelelor încercări prin cari a trecut, se găsește în ființă, și își îndeplinește datorințele sale cu scumpătate și inimă curată, drept dovadă de conștiință conducătorilor săi de datorințele ce le incumbă față de neam — pentru a neamului întărire.

La aparență o instituțiune care nu dă semne de viață, »Asociațiunea Națională Aradană« în modestele împregiurări în cari se găsește, susținută abea de o mână de oameni, așa zicând, — de sărbătorile Crăciunului a îmbrăcat mai mulți elevi români săraci și buni dela »școala de arte și meserii« din Arad. Îți este mai mare dragul să-ți vezi pe mititeii silitori, viitori meșteri harnici, în uniforma »Asociațiunii Naționale Aradane«...

Meseriașii români din Arad, sub scutul și cu ajutorul acestei Asociațiuni au format cor, dau reprezentații teatrale, — cari sunt mijloace și momente de veselie, întărire și înălțare pentru poporul nostru.

Și de când cu deschiderea grandioasei »Case Naționale« din Arad, unde se adăpostește și »Asociațiunea Națională Aradană« cu valoroasa sa bibliotecă, — cu mândrie poți constata concentrarea vieții sociale românești din Arad și provincia sa.

Meseriași și școlari, stipendiști și ajutoarați de »Asociațiunea Națională Aradană«, recunoștință pentru această instituțiune poartă; ear' reîntorși la cămin, ajunși factori în viața publică, ved și simt puterea și farmecul vieții naționale, concentrate pe urma »Asociațiunii Naționale Aradane« și concentrate în »Casa Națională!«

Ear' inteligența noastră, reînceput-a a urma pe stegarii fără prihană...

E o frumoasă misiune pe care o îndeplinește această Societate, — și nu încapă îndoială, că interesul și spriginul publicului nostru, binecuvântare va aduce dela Dumnezeu pentru »Asociațiunea Națională Aradană,« și printr'însa pentru înălțarea poporului nostru.

Herbert Spencer: „Despre Educație“.

Una din cărțile bune, ce n'ar trebui, după părerea mea, să lipsească din biblioteca nici unuia dintre învățători, este și cartea: „Despre educație“ a filosofului englez, Herbert Spencer, apărută în românește în „Bibliotecă pentru toți,“ (numerile 4 și 5). Fiind-că această carte este plină de învățături trebuincioase oricărui om și mai ales educatorilor, mă voi încerca să arăt aci în resumat cuprinsul ei.

Intreaga carte este împărțită în 4 capitole: În primul capitol, autorul se întreabă: „Care este cunoștința cea mai prețioasă?“, întrebare, ce servește chiar de titlu capitolului. Și, pentru a scoate la iveală ceea ce voiește, arată, că, încă din antichitate, îmbrăcăminte a eșit din împodobire; oamenii la început se găteau, nu se îmbrăcau. Exemplul îl avem nu numai la sălbaticii de astăzi, dar și printre noi sunt mulți și în special femeile, cari țin mai mult la podoabe, la lux, decât la ceea-ce este folositor și trebuincios. Același lucru se poate vedea și în sfera intelectuală și în educațiune: se prețuiesc și se învață mai mult lucruri prin cari omul poate să strălucească în fața altora; decât acele, ce-i pot fi folositoare în viață; lucru observat de asemenea mai mult la femei. Nimeni nu s'a

ocupat cu chestia: cari sunt cunoștințele cele mai folositoare, care este timpul, în care se pot învăța și dacă merită să cheltuești cu ele atâta timp? Scopul educațiunii este a ne pregăti pentru o viață desăvârșită, învățându-ne cum trebuie să trăim, adică, care e linia de purtare, ce trebuie s'o urmăm în toate împrejurările vieții? Și sistemul de educațiune, care se va apropia mai mult de acest scop, va fi cel mai bun. Trebuie dar, ca, încă de la început, să cunoaștem, după însemnătatea lor, genurile de activitate, ce constituiesc viața omenească și pe cari Spencer le repartizează astfel: 1). Activitatea, care are de obiect direct păstrarea individului; 2). Activitatea, care contribuie în mod indirect la păstrarea lui; 3). Activitatea, care are de obiect întreținerea și educația familiei; 4). Activitatea, care asigură menținerea ordinii sociale și politice și 5). Activitatea, care are de obiect mulțumirea gusturilor și a simțimentelor noastre. Potrivit acestei repartisări, cunoștințele cele mai trebuincioase sunt acele, cari garantează direct păstrarea individului; în al 2-lea rând vin acele, cari contribuiesc la păstrarea indirectă a lui, adică acele, cari ne arată mijloacele, prin cari ne asigurăm existența; apoi treptat vin cunoștințele, cari ajută la păstrarea familiei, acele, ce contribuiesc la formarea de buni cetățeni și în urmă cele ce ne ajută la împlinirea gusturilor, etc., știut fiind, că nimeni nu-și poate îndeplini nici cea mai mică datorie, dacă mai întâiu nu se îngrijește pe sine însuși și că ceea ce poate contribui să formeze un bun tată de familie și un bun cetățean, are mai mare însemnătate, de cât ceea, ce poate slui spre a dobândi talente pentru artă și gusturi. Să ne oprin puțin asupra fie-cărui din aceste feluri de cunoștințe.

Deși — după cum am zis — idealul educațiunii ar fi ajungerea unei vieți desăvârșite, dar' fiind-că starea civilizației nu ne permite aceasta, să ne mulțumim cu o dreaptă cumpănă între deosebitele grade de pregătire la fiecare din împărțirile activității omenești. Să nu dezvoltăm un șir de cunoștințe în paguba celorlalte, afară de cazul, când cineva are aptitudini particulare pentru acele cunoștințe. Ținta să ne fie conservarea noastră înși-ne, ținută cu ajungerea căreia s'a însărcinat natura, sămănându-ne în inimă instinctul conservării și lăsându-ne nouă numai supravegherea copilului, pe care să nu-l silim a face nimic în contra naturii.

Pentru păzirea corpului de vătămarile mecanice, natura ne-a pus la dispoziție senzațiunile fizice și dorințele, păzitori ne-adormiți ai sănătății noastre, pe cari noi însă adese ori nu-i ascultăm, fie din neștiință fie din imprudență; și rezultatul e: un corp debil și bolnăvicios și o viață scurtă. Reiese dar, că învățătura păstrării sănătății este cea mai de căpetenie învățătură și prin urmare, într'o educațiune rațională, nu trebuie să lipsească un curs de fiziologie destul de complet, care să învețe pe om adevărurile acelei științe, și să-l învețe a-și da seama de ele în viața zilnică.

Pe lângă aceste, de mare importanță sunt și noțiunile științifice, cari ne pregătesc pentru viața practică; cu durere însă, aceste sunt înlăturate din școlile noastre și industriile ar fi perit, dacă oamenii nu s'ar fi silit să le învețe prin practică, după-ce au eșit din școlile oficiale.

Trecând la a 3-a împărțire a activității omenești, se constată lucruri, ce te uimesc. Și cum să nu rămai uimit, când știi, că deși viața și moartea copiilor noștri atarnă dela modul în care-i creștem, cu toate acestea nimeni nu se ocupă de arta de a-și

crește și nici în școale nu se dau noțiuni despre astfel de lucruri. Copiii sunt lăsați la voia întâmplării și rezultatul îl vedem singuri în miile de ființe omenști ce mor pe tot anul, în sutele de mii, cari trăesc slăbănogă și bolnăvicioase și în marele număr de ființe fără caracter, fătarnice, egoiste etc. Toate aceste ar fi înlăturate dacă părinții ar cunoaște legile dezvoltării fizice și morale a copiilor. Dar, cum aceste legi să fie cunoscute unei tinere mame, care, acum căți-va ani era pe băncile școalei, unde se căuta să i-se încarce memoria numai cu vorbe, cu nume, cu date, etc. fără să i-se atragă atențiunea la marea răspundere, ce așteaptă pe mamele tinere? Ce are să facă ea în fața caracterului, incredințat ei spre dezvoltare, lucrare ce nici știința înaltă n'a isbutit să priceapă pe deplin? Judecați și vedeți!

Tot în modul acesta e condusă și educațiunea intelectuală, din cauză, că se găsesc foarte puțini părinți și chiar și învățători, cari să cunoască legile dezvoltării ei; puțini au cunoștințe de psihologie și mai toți se conduc după un sistem greșit. Așa spre ex. Nu știu, că întrebunțarea cărților este un mijloc indirect de a învăța, care se întrebunțează în lipsa celui direct; frământă deci mintea copiilor mici cu idei ce nu pot fi înțelese de ei; nu pleacă dela cunoscut, la necunoscut; pun studiile abstracte încă dela început și lasă afară pe cele concrete; mai toate subiectele sunt tratate în mod anormal, începând dela regulă și definițiuni, la exemple; etc. etc.; lucruri ce fac pe copil să primească mașinalicește ideile altora și să-și obosească creierul fără nici un rezultat. Deci, dacă voim a da copiilor noștri o bună educațiune, trebuie să cunoaștem cele dintăiu principii ale fiziologiei și adevărurile elementare ale psihologiei, fără de cari moartea sau schilodirile corporale și sufletești sunt de înlăturat. Trecând la datoriile de cetățean, să vedem cari sunt cunoștințele, ce pregătesc pe om la împlinirea acestor datorii? Mai întâiu, ar fi *Istoria*, dacă nu s'ar preda ca până acum, numai biografii și lupte, cari n'ajută nici la votarea conștiințioasă, nici nu ne dau vre-un principiu, după care să ne îndeplinim datoria de cetățean. Ea vorbește numai de regi, fiind-că ei erau atotputernici și abia azi, când și poporul joacă un rol însemnat, a început să trateze și despre el. Noi trebuie să cunoaștem *Istoria naturală* a Societății și pentru aceasta e de trebuință a ni-se arăta starea întregii societăți, cum și fazele prin cari a trecut ea, din toate punctele de vedere; atunci s'ar putea numi *Sociologie descriptivă*; și, comparată de la popor la popor, ne-ar da regule folositoare pentru viața de cetățean. Dar și legile sociologiei nu vor putea fi înțelese dacă nu vom ști generalisațiunile biologiei și psihologiei, adică ale vieții fizice și sufletești individuale.

Ajungând la ultima împărțire a activității omenști, să vedem ce e mai bun pentru desfătările noastre literare, artistice, etc. Pentru acestea avem artele frumoase: pictura, sculptura, muzica, poezia, etc. cari sunt rezultatul civilizației și aceasta, rezultatul științei, baza tuturor acestor arte și a disciplinei intelectuale și morale.

(Va urma)

Un manuscript original

al

Episcopului de Argeș Grigorie.

Cămara dreptei credințe. (Τραπεζον "Ορθοδοξίας), care cuprinde pe scurt, pentru Dumnezeu, entru credință, pentru tâlcuirea și slujirea celei

7 taine și celor 10 porunci și pentru cele oboșite mai trebuincioase ale Sf. Biserici. Și altele de folos împreună cu acestea, spre negreșita povățuire și știință a fiește-căruia iubitor de blagocestie cititor.

S'au tâlmăcit acum de pe limba grecească, în anul dintăiu al păstoriei preasfințitului, prea învățatului și prea cuvintărețului Chiriu Chir *Filaret* Mitropolitul Ungrovlahiei, într'a cincizecilea și unul al anilor vieții P. S. Sale. Anul nașterii Domnului nostru Iisus Cristos. 1793, Mart 16.

Preadoslovie către cei-ce se vor întâmpla a citi.

Această carte își are ființa sa după purtarea numelui său; căci cuprinde cu adevărat tainele Bisericii noastre, discoperă multe nedumeriri, gonește părerile și în scurt este că o Vistierie umplută cu feluri de odoare și cu neprețuite pietre înțelegătoare, care luminează mintea cititorului și-i arată calea credinței cei drepte.

Deci, fiind-că acum o am tâlmăcit în limba noastră românească după limba grecească prin îndemnarea Preasfințitului Arhiepiscop Chir Iosif, cetiți-o cu luarea aminte, și veți simți folosul ei. Gustați fagurul cel alcătuit din prea frumoasa grădină a scripturilor și pus într'însa și veți cunoaște puterea dulcetei ce s'au cules din cele prea alese și prea mirositoare flori ale ogrăzii cei duhovnicești, de mult învățatorul Chir Teofil Episcopul Campaniei, carele cu iubire de osteneală a înmulțit Talantul în talantul în limba neamului său. Eată dar Camara s'au deschis și neamului nostru. Intrați într'însa ca să vă luminați, îmbogățiți-vă din odoarele cele nedeșărtate care cuprinde și cunoașteți cartea aceasta ca o săvârșire a unui alt Esdra, de care zice scriptura »și au deschis Esdra cartea înaintea a tot norodul și au citit într'însa deslușit«. Și ear': »Esdra preotul și cărturarul și Leviții era tâlcuind la tot norodul.« Cu această urmare să silesc și părinții noștri Arhiepiscopului, cari sunt dascăli norodului și luminătorii Bisericii spre a înmulți talantul și folosul deobște. Pentru aceea socotiți-i pururea ca pe niște privighitori de mântuirea sufletelor; ca pe cei-ce ocărmuesc cu multă sudoare corabia bisericii ce înoată prin necurmăte valuri; și ca niște lumini ce sunt puse de Domnul în sfeșnicul Staulului oilor celor cuvântătoare. Ear pe mine, cel-ce (din buna îndemnare a celui preasfințit părinte Arhiepiscop Chir Iosif) am tâlmăcit-o și am scris-o, după-cum am putut, de veți afla greșale, când veți citi-o să mă iertați și să pliniți lipsele neputinței mele, ca cum ați plini legea, câtând la zicerea fericitului Pavel: »Purtați sarcinile unul altuia și așa veți plini legea lui Cristos«.

Al căruia dar și milă să vă învrednicească slavei și desfătării Raiului cei nesfârșite. Amin.

După această prefață urmează scara materiei. Cartea cuprinde 110 capitule expuse în 587 de pagini. Tot cuprinsul cărții este religios. Incepe cu crearea lumii, cu credința Iudeilor și intră în Creștinism, desvoltă taina Trinității, tratează despre cele șapte taine, explică cele 10 porunci și darurile Sf. Duh. După aceasta are numai tratate de morală și cu deosebire cestiuni la consolidarea societății creștine, despre actele de bine-faceri, obiecturi și superstiții păgâne pe care le combate, despre monahism, despre moarte și judecata ultimă.

Forma în care-i tratată scrierea este dialogală, adică un *stareț*, (Egumen, conducător, învățător) expune teoriile creștine și le argumentează cu dovezi raționale scripturistice și cu exemple din viața practică: Apoi un poslușnic (ucenic, învățacel) îl ascultă și la urmă se declară convins din cele ce a ascultat despre cestiunea ce o tratează. Pentru a se vedea modul trătărei capitolelor transcriu aicea un capitol: *Despre minciunoșii politicoși oameni* (adică politicianii falși.)

Cap. 105.

„*Starețul*: Ai aflat ce iaste minciuna, ce iaste fățaria, ce iaste politicoșul cel adevărat și dintr'aceastea chibzuește cele din protivă, pe cei mincinoși, pe cei fățarnici și pe acești mincinoși politicoși și ticăloși oameni. Acesta sunt carii au împistriturile lui. Pardosului (animalul leo-pard), meștesugirea vulpei și ca cu un chip de obraz (mască) închipuesc blândeța, fățaria și nerăutatea din inimă curată. Aceștia au socotința și creeri ca apele Evripului, când aici când acolo se poartă. Marele Pavel au prorocit pentru aceștia zicând: „In zilele cele de pe urmă vor fi vremi grele, că vor fi oameni iubitori de sineși, iubitori de arginț, mândri și celelalte, având chip de blagoceste, ear puterea ei tăgăduind.“ Auzi? Se închipuesc ca creștinii și credința de creștin nu au; totdeauna se închipuesc pentru folosurile lor, ori pentru ca să înșale, ori pentru ca să câștige, sau pentru ca să alcătuiască sfatul lor, ori pentru ca să facă hatir sau pentru ca să vatăme pe cari-i urăsc, ori pentru ca să se arate către celelalți vrednici și buni și către rudeniile și prietenii lor făcători de bine. Acesta sunt de care zice Ieremia: »Tot fratele aruncă cu călcăiul și tot prietenul cu vicleşug nmbă,« pentru că și Evreii acest fel de ticăloasă stare avea atuncea. Une ori se prefac că grăesc bine și laudă cele bune, ear mintea lor totdeauna se indeletnicește la cele amăgitoare, pentru aceasta zice și pilda »că nu a zice bun este bine, ci a lucra cele zise, cel ce zice.« Unii ca acesta îndrăznesc de multe ori la jurămintele lor și mint la făgăduințele lor și credința lor ca un mijloc al rălei lucrării lor tăgăduesc și se fățarnicesc.

Pentru acesta zice și David: »Intru mulțimea puterii tale, minți-vor fie vrășmașii tăi.« Cu adevărat vrășmași sunt lui Dumnezeu și mint la cea fără margine puternică facerea lui Dumnezeu. Și răutate iaste, ca pe cei blagocistivi, pe cei fără răutate, pe cei prosti și temători de Dumnezeu creștini îi socotesc și îi numesc nebuni și fără de minte, ca dobitoacele cele necuvintătoare.

Un Atenieu defaima pe Lachedemoneni că sunt neînvetați și fără luare aminte; ear' Lachedemoneanul Andalchidas a răspuns: »Numai noi n'am învățat dela voi nici un rău.« Aceștia cari au mintea ascunsă și sunt amăgitori, cu față veselă și cu cuvinte de cinste, pe care Talienește le zice Ceremonii. Arată inimă prietenească curată, făgăduiesc credința și părtinire multă, pe cât pot, și toate sunt spre amăgire pentru folosurile lor și câștigul.

Acest fel de mincinos politicoș era Arhidamos, care zicea: »Oaia adică același glas totdeauna strigă, dar' omul multe și de multe feluri, până când va săvârși ceea-ce i-s'a părut. Vulpea se preface că are prieteșug și multe chipuri de jocuri prietenești face către iepure și se joacă împreună cu dînsul până când să-i vie îndămână să-l zugrume și să-l mânance.« Și după cum zice pilda »la rău sunt înțelepți.« Istorisesc că jigania pantir (animalul) are piele de multe feluri și foarte frumoasă și când flămânzește iasă din cuibul ei și strigă și scoate oara-care miroso din gura sa. Pentru care înșelându-se și trăgându-se celelalte jiganii mici, se apropie de dînsa și se îndulcesc de pistrițimea pielei ei, și de mirosul gurii ei. Ear' ea sărind răpește și mânancă pe care-va. Intr'acest chip fac și politicoșii cei mincinoși. Se prefac ca cum ar avea mulțămire și după-cum zice David, »vorbesc cele de pace cu frații lor, ear' în inima lor viclenesc răutăți,« după-cum ear' în inima lor viclenesc răutăți,« după-cum earăși David zice: »Cu gura lor binecânta, ear' cu inima lor blătéma.« Istoria judecătorilor legii vechi defaimază pe neamul lui Veniamin, care nu știa ale legii și iscusii era a lovi parul cu săgeata, și cu aceasta arată că la cele Dumnezești erau orbi! ear' la deșărtăciunea lumii era foarte cu luare aminte și iscusii, pentru aceasta și de Dumnezeu urgisindu-se au perit cu totul. Așa vor pătimi și cei ce urmează cele desarte și se iscusesc la cele amăgitoare și defaimază pe cele dumnezești ticăloșii și mincinoșii politicoși. O! cum să suspin pentru acest ticălos și bicisnic neam al oamenilor! La faptele Apostolilor zice ca a mulțimei celor ce cred în Cristos inimă una și sufletul unul, ear' acești ticăloși s'au turburat (revoltat) precum la facerea turnului și nu numai că au feluri de limbi, ci și suflete împotrivoare. Orbire și grăire deșartă

au la cele bisericesti, neintocmire au la cele politicești și se întocmesc numai după cele amăgitoare. Și de-îi vei vedea vre-odată că se prefac a avea evlavie, adă-ți aminte de aceia, cari înjunchiând înaintea răstignitului Cristos și-și bătea pepturile, zicând de Cristos, pe care adeseori îl răstignesc de iznoavă cu amăgirile și cu viclesugurile. Și pentru câștigul lor sau pentru mijlocirea vre-unei rude a lor, îl vând la Evrei să-l răstignească, precum mincinosul politicoș Pilat, pentru prieteșugul Cesarului adică și pentru frică și adevărat era pentru prieteșugul Evreilor, l'au dat ca să se răstignească O! gânditori de viclesug, îndoșiți la suflet și îndoșiți la inimă oameni.

Când vei vedea la un oraș că nu au rușine și unire, ci fiește-care se sîrguiește numai pentru folosul său și nu grijește pentru folosul celorlalți, atunci nu numai cele bisericesti și politicești pravile se strică, ci și toate vor ajunge la sfîrșit stricacios. Am auzit și pe oare-care mincinos politicoș zicând: »Cu una și aceeași pricină pot în multe chipuri să mă slujesc și să o arăt ori bună ori rea. O! ticăloase! Adevărul este prea singuratic și într'un chip, minciuna este în multe feluri și în multe chipuri și tu singur mărturisești pe sine-ți mincinos și amăgitor. Inșă mulți fără minte amăgindu-se, vai, și laudă pe acești cu multe mijloace și îndărătnici, ear' tu, o fiule, fugi și urește pe unii ca aceștia, ca pe ușile iadului, că ei au stricat pe mulți și lumea mai se primejduiește.

Postlujnicul: Eu socotesc că după cel din copilărie rău obiceiul să fi căzând ei în unele ca acestea, și mă rog spune-îi și pentru obiceiul.»

După aceasta urmează Capitolul despre obiceiul bun și rău.

Manuscriptul a fost proprietatea Bisericii Spirea-Nouă și mi-s'a dat spre a-l studia după-care mi-a fost cedat mie de Preasf. Arhiepiscopul Ialomițanu, superiorul acestei Biserici. Ar fi de dorit ca toți clericii noștri să păstreze manuscriptele ce se găsesc încă printre cărțile vechi, pentru-că în multe din ele sunt note istorice naționale, ori sunt scrieri de ale oamenilor noștri cărturari din trecut și despre cari puțin cunoaștem. Exemplu este chiar manuscriptul acesta. El este o autografă, foarte frumos scrisă la 1793, de către un renumit bărbat al timpului, ca cărturar Bisericesc, Archimandritul Grigorie Rîmniceanu. Eu am mai întâlnit și posed și eu scripte de ale lui, dar' nu știam până acuma cine e autorul lor, pentru-că n'au nici o însemnare și nici o subscriere. Acest manuscript poartă în două locuri subscrierea autorului.

Arh. Grigorie Rîmniceanu avea o scriere curată de tot și citeață, mai știm că cunoștea perfect limba Greacă veche și vulgară, pentru-că din grecește a tradus *Cămara dreptei credințe* Ταμείο

ὀρθοδοξίας. În prefața scrisă de archimandritul Grigorie Rîmniceanu se dau câte-va fapte și date de interes istoric Bisericesc, așa ne spune: ca la 1793 Filaret al II Mitropolitul ngUrovlahiei era de un an Mitropolit adică dela 1792, că era în etate atunci de 51 de ani. Apoi mai zice că a fost îndemnat de a traduce din grecește cartea lui Theofil Episcopul Campaniei de către Arhiepiscopul Chir Iosif, care era și el cărturar. Acest Iosif în urmă, adică tot în 1793, a fost ales Episcop de Argeș, formându-se o nouă Eparchie pentru el, prețuindu-i Țara meritele sale literare și morale.

Filaret s'a dimisionat din Mitropolie, fără voia sa, după-cum era obiceiul de a-și da parțitul adică dimisia, spre a face loc de Mitropolit lui Dositeiu Filitis. Episcopul Iosif a fost unul dintre învățatii timpului, om cu vieață sfîntă și cu multă devoțiune pentru țară și Biserică. Archimandritul Grigorie a ajuns și el Episcop de Argeș, după Ilarion, care retrăgându-se în Transilvania, la Brașov, împreună cu un Mitropolitul Dionisie Lupu, din cauza Zaveriei, nu s'a întors în țară la invitarea Domnitorului Grigorie Ghica și au fost înlocuiți ambii, Mitropolitul Dionisie la 1823 prin Grigorie al IV, ear Ilarion prin Archimandritul Grigorie Rîmniceanu, autorul acestui manuscript, și a fost Episcop până la venirea Rușilor 1828, când a încetat din vieață, și a revenit pentru a doua oară ca episcop de Argeș, la 1828, Ilarion, pe timpul ocupației rușești. Același lucru i-se pregătea și lui Grigorie al IV, adică de a fi scos din scaunul Mitropolit al Ungro-Vlahiei Dionisie Lupu. Afacerea și urmașea cursul ei se cunoaște din istoria națională.

Limba în care-i scrisă traducerea cărții lui Teofil Episcopul Campaniei este foarte curgătoare românească și frazele bine așezate, curățată de cuvinte străine și ușoară de înțeles, pentru-că Grigorie Archimandritul era un bun cărturar al timpului. Cartea-i toată scrisă de mîna sa. Acest manuscript este de bună seamă transcris corect pentru imprimare și presupun că numai timpurile grele de pe atunci l'au oprit pe Episcopul Grigorie de a-l imprima. Pe manuscript citesc pe o pecete pusă cu negru în mai multe locuri, ca această carte a fost a Episcopului, pentru-că inițialele »A. Argeș« dovedesc acest lucru. Cum a ajuns acest manuscript proprietatea Bisericii Spirea-Nouă nu-mi pot explica, de nu cumva vre-o rudă a sa a moștenit pe Grigorie și s'a luat și această carte de către erezi dela Argeș.

În tot cazul cartea-i de mare folos pentru noi cești bisericesti, și laud pe clericul ce a păstrat-o și legat-o din nou. Cu această ocazie rog cu stăruință pe toți clericii noștri de a nu înstreina absolut nimic din vechile cărți și ma-

nuscrite ce s'au mai păstrat, și a le face cunoscut spre fi a studiate și a se estrage din ele datele ce sunt atât însemnate pentru istoria bisericeii noastre Române care-i în fașă încă până acum.

Autorul acestei scrieri *Ταμείον ὀρθοδοξίας* este grec de origină, născut în Ianina și-a studiat la vestitul Eugenie Vulgaris și Bulan, el și a imprimat scrierea sa în Veneția la 1780, a mai scris și un Nomocanon.

C. E.

CRONICA.

* *Pentru fondul de ajutorare al elevilor dela Seminarul diecesan rom. gr. or. din Arad* s'au adunat următoarele sume:

Colecta Nr. 10 dela oficiul parochial din Nădlac prin colectantul Vincentiu Marcoviciu preot: Nicolae Chicicu, preot 20 cor.; comuna bisericească rom. gr. or. din Nădlac 50 cor.; Vincentiu Marcoviciu, preot 2 cor.; Aureliu Petroviciu, adv. Nădlac 10 cor.; Georgiu Petroviciu, dir. școl. 2 cor.; Ioan Lugoșian, inv. 1 cor.; Stefan Luțai 2 cor.; Dr. Iuliu Chicin, med. 2 cor.; Mihai Chicin 2 cor.; Ioan Căcinea 2 cor.; Pavel Roșnițiu 1 cor.; Gligoriu Vidican 1 cor.; Samson Lugoșan, inv. pens. 2 cor.; Dimitrie Bugariu, inv. 1 cor.; Urosiu Totoreanu, inv. 1 cor.; Nicolae Flores 2 cor. De tot 101 cor.

Colecta Nr. 11 dela oficiul parochial din Pecica, prin colectantul Dr. Demetriu Barbu, preot: Efrem Moldovan, inv. 2 cor.; Dr. Demetriu Barbu, paroch 1 cor.; Stefan Roja, inv. 1 cor.; Efrem Hedeșan, inv. 1 cor.; Emilia Ciorogariu, învățătoare 2 cor.; Maria Crișan, inv. 1 cor.; Elena Roja inv. 1 cor.; Petru Russu 1 cor. De tot 8 cor.

N. B. Invătătorii Stefan Roja și Efrem Hedeșan au subscris dar n'au voit să și plătească, — ear preoții colegi Stefan și Sava Tămăjdan n'au voit nici a se subserie. (Nota colectantului).

Colecta Nr. 536 dela oficiul parochial din Ciuneghiu, prin colectantul Iosif Rocsin preot: George Roxin, notar 2 cor.; Iosif Roxin, preot 2 cor.; Paul Pop, inv. 1 cor. De tot 5 cor.

Colecta Nr. 624 prin colectantul Augustin Ghilezan, teolog: Mihaiu Veliciu, adv. 6 cor.; Romul Veliciu, iurist 1 cor.; Iuliu Chirilescu, not. publ. reg. 4 cor.; Dr. Cornel Ardelean adv. 5 cor.; Elena Veliciu 4 cor. De tot 20 cor.

Colecta Nr. 511 dela oficiul parochial din Peșteș prin colectantul Gavril Iacob preot: Stefan Tulvan, inv. 1 cor.; Gavril Iacob preot 1 cor.; elevii școalei rom. gr. or. din Peșteș 1 cor.; Gavril Popovici 10 fil.; Mihaiu Iacob 20 fil.; Crăciunu Iacob 20 fil.; Ioan Blaj 20 fil.; Elie Giurgiuțiu 10 fil.; Ioan Boșe 20 fil.; Flore Iacob 20 fil.; Teodor Boșe 20 fil.; Simion Iuon 20 fil.; Dumitriu Iacob 20 fil.; Teodor Iacob 20 fil. De tot 5 cor.

Colecta Nr. 131 dela oficiul parochial din Honțișor, prin colectantul Ioan Mera, preot: Biserica din Honțișor 20 fil. De tot 20 fil.

Colecta Nr. 126 dela oficiul parochial din Gurahonț prin colectantul Ioan Mera preot: Biserica din Gurahonț 20 fil. De tot 20 fil.

Colecta Nr. 621 prin colectantul Teodor Vulpe, teolog: Stefan Vulpe, econ. Fenlac 40 fil., N. N. 20 fil., N. N. 20 fil. De tot 80 fil.

Colecta Nr. 619 prin colectantul Silviu Filip, teolog: Teodor Filip, protopop, Lugașul-sup. 1 cor.; Ioan Filip, stud. 30 fil.; Augustin Filip, student, 20 fil.; Victor Gr. Filip, sextan 30 fil.; Olivia Filip, 10 fil.; Silvia Popescu, 20 fil.; Romul Filip, student 15 fil.; Lucretia, Popa din Josani 20 fil.; Gavril Pal, inv. 1 cor.; A. Filip, not. cerc. 1 cor.; Silviu V. Filip, teolog 55 fil. De tot 5 cor.

Colecta Nr. 622 prin colectantul Cavril Hașag teolog: Demetriu Hașag, not. în Toboliu 1 cor.; Etelecca Hașag din Ateașiu 20 fil. De tot 1 cor. 20 fil.

Colecta Nr. 634 prin colectantul Petru Popa, teolog de a. I.: Mihaiu Popa, not. cerc. în Tășad 2 cor. Kohn Aladár, cancelist 40 fil., Gizella Duttka 1 cor.; Cornelia Popa 40 fil. De tot 3 cor., 80 fil.

A încurs pe aceste 11 colecte suma de: 150 cor. 22 fil.
Suma intrată până aci 183 cor. 99 fil.

La olaltă: 334 cor. 21 fil.

* *Himen.* George Popluca și soția și vęd. Zenobia Popovici au onoarea a invita la serbarea cununiei fiilor lor Gavril și Victoria care va avé loc Duminecă, în 8 Februarie st. n. la orele 4½ d. am. în Otlaca. Beiuș—Otlaca, Ianuarie 1903.

Să fie într'un ceas bun!

* *Revista România Musicală*, intrată în al XIV-lea an de luptă pentru propășirea muzicii în România. Redacția și administrația: București, str. Olteni 46. Abonamentul în țară: 12 lei pe an. Pentru învățătorii și preoții rurali, 8 lei pe an. Nr. 2, dela 15 Ianuarie 1903, cuprinde următorul Sumar: Iubileul Teatrului Național de Don Remi. Mania celebrităților de Refa. Corespondențe Leipzig, Concert la „Gemandhaus“: de Ganton; Stocholm, de N. Lago; Pitești, de Datis. Cei cari se duc. Știri scurte: Din străinătate; Din Țară; Bibliografie.

Asupra principalelor confesiuni creștine din Statele-Unite ale Americii avem următoarele date oficiale: luate din „Vestitorul guvernului american“. Este necesar a spune, că înseși corporațiunile își capătă aceste date și pe diferite căi. De exemplu, romano-catolicii își calculează sumele lor după numărul botezaților; bisericile evanghelice — după numărul celor ce se comunică etc. Statistica mai întâiu de toate observă o creștere de 2·67% a numărului tuturor membrilor bisericeii creștine în genere numai în anul trecut 1901, în timp ce creșterea anuală a populațiunii în timpul întregului deceniu din urmă a fost în termin de mijloc de 2·18%, Corporațiunea aceasta arată, că biserica nu numai nu-și pierde influența asupra societății, ci din contră mai mult și-o întinde. Toți următorii bisericeii la un loc sunt în număr de 28,090,637, adică aproape 40% din întreaga populație a Statelor. Trecând asupra cifrelor fiecărei confesiuni

creștine aparte, găsim cea mai mare creștere între romano-catolici. Numărul lor este 9,158,741, — spor numai în anul trecut de 468,083 de oameni. După dinșii urmează metodiștii cari sunt în număr de 5,680,134 de oameni; apoi urmează bapțiștii cari cuprind 4,280,522 de următori; apoi luteranii și presbiterianii la un loc 1,227,086 oameni. Aproape de dinșii sunt așa numiții ucenicii lui Cristos, o sectă, care dominează exclusiv la apusul central, în număr de 1,179,541 de oameni. Aceasta sectă în jumătatea ultimului deceniu aproape s'a îndoit în număr. Locul următor este dat bisericii episcopale cu 750,799 de membri ai săi.

Abonament

la

„Biserica și Școala“

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an 10 coroane; pe șase luni 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe an 14 franci; pe jumătate an 7 franci

Abonarea se poate face prin mandat postal, având a se scrie legibil numele și adresa abonentului, pe cuponul mandatului postal. A se adresa direct la

Administrația tipografiei diecesane.

Arad, strada Révay Nr. 10.

Terminul de solvire pentru calendarele 1902 și 1903 eventual returnarea calendarelor nedesfăcute din 1903 expirând deja în 15 l. c. prin aceasta rugăm pe toți acei domni cari nu au satisfăcut acestui ordin să achite prețul în timpul cel mai scurt ear calendarele nedesfăcute să le returneze cel mult până în 30 l. c. st. n. căci la din contră nu se vor mai reprimi ear contul respectivilor va fi însărcinat până în puterea calendarelor trimise în luna Octombrie 1902.

Arad, la 23 Ianuarie 1903.

**Administ. Tipografiei diecesane
strada Révay Nr. 10.**

* **A apărut:** » *Amvonul bisericii gr.-ort. române.* « Tomul I. Predici: pentru toate Duminecile de peste an, care se estinde pe 30 coale de tipar octav mare.

Pe lângă aceea, că se presintă elegant, fiind tipărit cu litere nouă, mai are și fiecare predică câte un clișeu, icoană sfântă.

Predicele cuprind citațiuni și pilde bogate din *Sf. Scriptură*; *Sf. Părinți*, istoria clasică a anticității, precum și din istoria noastră națională.

Eșind opul mult mai voluminos decât cum s'a crezut, prețul lui se urcă la 3 coroane.

Pentru spedarea mai cu înlesnire a opulu P. T. abonenți sunt rugați a trimite prețul cărții adăugând și 20 fil pentru francare.

Opul se poate procura dela autorul: *I. Niculescu*, preot, prof. de rituale în Arad, str. Révay Nr. 10.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei Căcărău, se eserie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala.“

Emolumentele sunt: 1) Usufructul alor 7.1299/1600 jug. pământ extravilan; 2) birul de câte o măsură curuz sfărîmat dela circa 50 de case; 3) stolele îndatinate și 5) întregirea venitelor dela stat, cu suma de 766 cor., 24 fl., pentru preoți fără 8 cl. gimnasiale.

Casă parochială nu este și înaltul guvern pentru evartir a stabilit 100 cor., cari sunt cuprinse în suma de mai sus.

Dările le-va suporta cel ales.

Recurenții sunt poftiți, ca recursese instruite cu documentele prescise, adresate comitetului parochial din Căcărău, să le subștearnă în terminul indicat oficiului protopopesc din Buteni (Arad-Butyin), având a se presenta în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele bisericesti.

1—3

Comitetul parochial:

In conțelegere cu mine: IOAN GEORGIA, protopresbiter.

—□—

Pentru stațiunea învățătorească dela școala de băeți din Pauliș, devenită vacantă prin trecerea în statul de pensiune a învățătorului Stefan Onu, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia publicare în „Biserica și Școala“

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1) în bani gata 600 cor.; 2) jugere catastr. pământ arător; 3) 6 orgii (stângeni) lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ; 4) pentru conferință 12 cor.; 5) pentru scripturistica 10 cor.; 6) una cănepiște; 7) dela înmormântări unde va fi poftit câte 1 cor.; 8) cvartir liber cu 3 chilio, 1 cuină, cămară, pivniță, grajd, colnă pentru lemne și grădină de legume.

Recurenții în sensul Regulamentului vor avea să producă documentele recerute, cari le vor subșterne Prea Onor. Domn adm. protopresbiterial în M.-Radna, dar adresate comitetului parochial gr. ort. rom. în Pauliș, ear în vr'o Duminecă ori sərbătoare se vor presenta în sf. biserică spre a-și arăta abilitatea în cântări și tipic. Cei cu atestat despre conducere de cor și cei cu clase medii vor fi preferiți.

Dat din ședința comitetului parochial gr. ort. rom. din Pauliș, ținută la 1/14 Sept. 1902.

Cornel Popescu, m. p.

George Stoian m. p.

preș. com. paroch.

not. com. par.

În conțelegere cu: VASILIE BELEȘ, adm. prot.

—□—

1—3

În sensul înaltei rezoluțiuni consistoriale de sub Nr. 7266 din 30 Decembrie 1902, pentru întregirea vacantului post de paroh din parochia de clasa a II-a Jabăr, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecesan, „Biserica și Școala“ din Arad.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Sesiunea parochială constătătoare din 30 jughere pământ arător;

2. Grădină parochială intravilană de 800 st. □ și extravilană de asemenea de 800 st. □;

3. Stolele usuate cu adausul că, întru cât aceste stole ar fi mai mari decât cele prevăzute în „Norma stolară“ votată de Venerabilul Sinod eparchial sub Nr. 210 din 1897, să se reducă la cele cuprinse în aceea;

4. Întregirea dela stat, care acuma face la an pentru preoți cu calificăție sub 8 clase gimnasiale 539 cor.

Reflectanții la acest post au să-și aștearnă concursurile lor instruate amăsurat legilor noastre în vigoare, în terminul concursual, comitetului parochial din Jabăr, pe calea oficiului protopresbiterial gr. ort. român din Belinț (Bélinez, Temesmegye), și să se prezenteze, în terminul regulamentar, într'o Duminecă ori într'o sârbătoare, în sfânta biserică din Jabăr, spre a-și arăta desteritatea în ritualii, eventual în oratorie.

2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, protopresbiter ort. român.

—□—

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistor gr.-or. orădan din 30 Decembrie 1902. Nr. 2250/184 B. se escrie concurs pentru un post de capelan temporal lângă veteranul preot Gavriil Iorgul din Ponoră tractul Pesteșului cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele încopciate cu această parochie sunt:

1. Casa parochială cu două chilii, culină, camară, și grădină de 800 □; 2. Pământ parochial fânaț, 4 holde catastrale 800 □ estimat în 16 cor.; 3. Pășunat 31 holde catastrale 800 □ în 16 cor.; 4. Dreptul de pășunat și lemnărit la trebuință; 5. Birul dela 180 numere de case una vică de cucuruz sfârmat a 2 cor. 360 cor. din acest bir preotul este dator a-și ținea și cantor. 6. Una zi de lucru, pedestrașii cu mâna jogașii cu jugul; 7. Stolele usuate după calculul mediu de 5 ani din urmă 186 cor., toate acestea dau suma de 576 cor., către care se mai pune în persfectivă congrua dela stat, după-cum va fi stabilit, dreptul de folosință a locuinței parochiale până la moartea veteranului preot remâne aceluia, ear alegândul capelan se va îngriji însuși de locuință, alegândul capelan se va bucura de toate beneficiile enarate cu jumătate.

Cei-ce doresc a ocupa acest post sunt poftiți a-și trimite recursele instruite cu toate documentele prescise subscrisului în Lugașul sup. și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în Sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele bisericăști.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine TEODOR FILIP, protopresbiter.

—□—

2—3

Pe baza hotărării comitetului parochial se deschide din nou concurs pentru stațiunea a doua învățătorească din Buteni cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala,“ cu următoarele emolumente:

1). Salar în bani gata: a) 330 cor. 80 fil. dela comuna politieă, ca rescumpărare alor 20 șinice de bucate dela moara comunei; b). 369 cor. 20 fil., dela comuna bisericăască; c.) 130 cor. tot dela comuna bisericăască, ca adaus personal—salar sigur în tot anul pentru înființarea și conducerea unui cor bărbătesc pe 4 voci (cel-ce nu e capabil de a înființa și respective de a conduce corect un cor ca atare, nu poate reflecta la acest salariu de sub c). 2). Scripturistica: 10 cor.; 3). Conferința: 20 cor.; 4.) 32 m. □ de lemne în natură, în preț de 128 cor., computați, — (pentru încălzitul școalei comuna bisericăască se îngrijește separat). 5). Dela îngropăciuni unde va fi poftit dela fiecare cas câte 1 cor., ceea-ce ar face anual circa 50 cor.; 6). După serviciul de 5—5 ani eventualele cvinvenale.

Stațiunea învățătorească fiind destul de bine clasificată se recere ca recurenții să fie „bine“ calificați și provăzuți cu atestat de cor dela profesorul de musică Cei slabi — cu calcul general „suficient“ calificați nu snt admisi la candidare respective la alegere. Recurenții să-și subștearnă petițiile lor adresate comitetului parochial la Rev. domn Ioan Georgia protopresbiter în Buteni (Buttyin) com. Arad, cu documentele prescise și, cu o „declarațiune“, că pe baza serviciilor prestate, de când își formează dreptul la cvinvenal? și să se prezenteze în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în Buteni din ședința comit. parochial ținută la 29 Decembrie v. 1902.

Preot: Iuliu Bodea,

Petru Perva,

președ. comit. paroch.

inv. not. comit. paroch.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA prot. insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parochiei de cl. III. Hodiș, se escrie concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1.) Usufructul alor 30 jug. cat. de pământ extravilan și dreptul de pășune pentru 16 capete, eventual rescumpărarea pășunatului cu 64 cor.; 2.) Birul câte una măs. de cucuruz dela circa 110 case; 3.) Stolele îndatinat; 4.) Întregirea venitelor dela stat, până la 800 cor., suma stabilită de 433 cor. 02 fil.; 5.) Casă parochială cu intravilan.

Dările le-va suporta cel ales.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele instruite cu documentele prescise, adresate comitetului parochial din Hodiș, să le subștearnă oficiului protopopesc din Buteni (Arad Buttyin) având a se presenta în sf. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cele bisericăști.

Se observă, că cel ales va avea să provadă catechisarea la elevii gr. or., deobligați a cerceta școala cotidiană și de repetiție, cari cercetază școalele din comună, fără privire la caracterul școalei și fără a aștepta remunerațiune pentru catechisare, dela parochie ori diecesă.

H o d i ș, la 12/25 Ianuarie 1903.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA, protopresbiter.

—□—

2—3